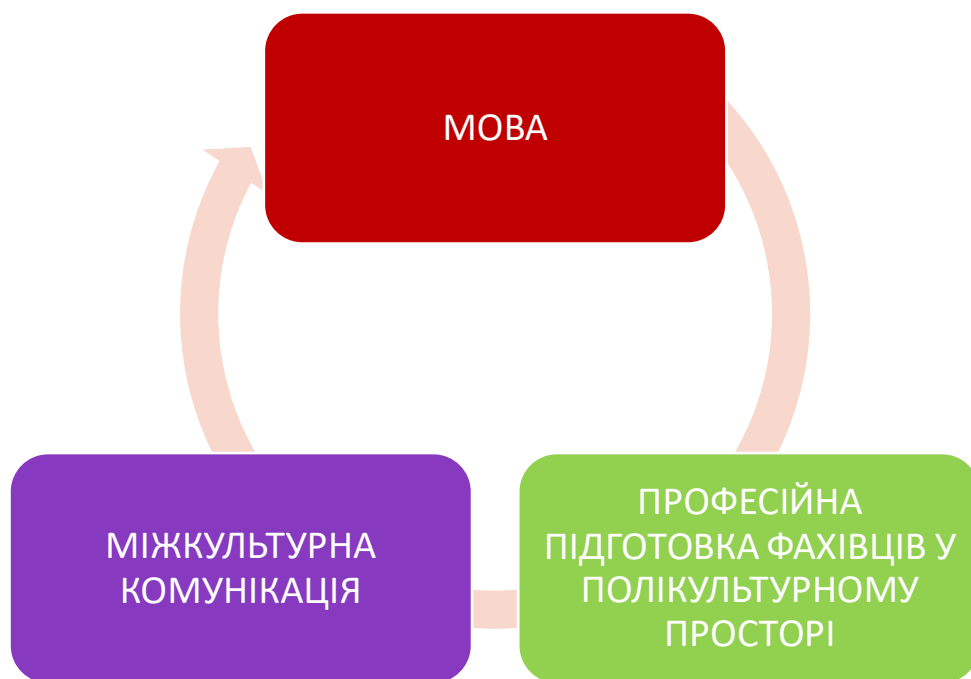

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОЛОГІЇ І

ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРІ

ХАРБІН – 2025

ОДЕСА – 2025

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Державний заклад

«Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д. Ушинського» (Україна)

Кафедра перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики

Освітньо-культурний центр «Інститут Конфуція»

Інститут педагогічної освіти і

освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України (Україна)

Харбінський інженерний університет (КНР)

Намсеульський Університет (Республіка Корея)

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОЛОГІЇ
І ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ
У ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРІ**

Харбін – 2025

Одеса – 2025

УДК: 378:81'25-027.512(062.552)

Авторський знак: А43

*Рекомендовано до друку рішенням вченої ради
Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол № 16 від 29 травня 2025 року)*

Актуальні проблеми філології і професійної підготовки фахівців у полікультурному просторі: Міжнародний журнал. – Випуск 8. – Харбін : Харбінський інженерний університет, 2025 – 136 с.

© Харбінський інженерний університет (м. Харбін, КНР), 2025

© Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна), 2025

ЗМІСТ

ВСТУП	11
СЕКЦІЯ I. НАГАЛЬНІ ПИТАННЯ ВІТЧИЗНЯНОГО ТА ЗАРУБІЖНОГО ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА	13
<i>Беляєвська Вікторія</i> . Специфіка перекладу фразеологічних одиниць.....	13
<i>Chen Haixia, Wu Xuan</i> . Ethical Risks of AI Translation: Toward a Global Governance Framework...16	16
<i>Ding Xin</i> . Cultural and Artistic Factors of Proverbs Representation in the Scale of Translation of a Literary Text.....	17
<i>Дерік Ілона</i> . Комп'ютерний переклад: виклики та перспективи.....	20
<i>Fan Yingfang</i> . A Study of Mechanism of AI-Empowered Adaptive Cross-Cultural Narrative Text Generation: Taking International Communication of Excellent Spiritual Heritage of Heilongjiang as an Example.....	22
<i>奧克薩娜·霍羅贊金娜 于奇加</i> . 十九至二十世纪之交中国钢琴演奏的起源.....	23
<i>奧克薩娜·霍羅贊金娜 胡易</i> . 论课外教育机构中学生音乐价值观的形成方法.....	24
<i>Gao Heyue</i> . A Comparative Study on the Translation of Culture-Loaded Words in the Joy Luck Club from the Perspective of Functional Translation Theory.....	30
<i>聂玉环</i> . 电影《长安三万里》唐诗英译的海外传播与译介探究.....	31
<i>Iliadi Alexander I</i> . Interpretation of the «Dark» Textual Elements and Etymology.....	32
<i>Korolyova Natalia Livievna</i> . Conceptual Connections as a Translation Problem (The Concept “Lord” as an Example)	35
<i>Popova Oleksandra</i> . Synergism in Translation of Economic and Legal Documents in the Academic Sphere: Distinctive Parameters (on the Material of English, German, Chinese and Ukrainian)	38
<i>Сонко Юрій</i> . Проблеми використання нейромереж у перекладі художніх текстів з української мови англійською.....	42
<i>孙岩, 刘丹</i> . 生态翻译学视角下许渊冲英译古诗翻译研究 – 以杜甫《登高》为例.....	45
<i>Li Yueteng</i> . Polysystemic Perspective on Li Wenjun’s Translation of the Sound and the Fury.....	46
<i>Любимова Світлана</i> . Переклад у світлі комунікативно-когнітивної парадигми лінгвістики.....	47
<i>Моргун Олександра</i> . Лінгвокультурна компетентність у китайсько-українському перекладі: формування та розвиток у системі вищої освіти.....	50
<i>Wang Huan</i> . Transcoding Strategies in Traditional Chinese Music Interpretation Study.....	55
<i>杨子怡</i> . 中国婚礼中新郎新娘身份建构的话语研究.....	56
<i>姚怡伊</i> . RCEP 与 WTO 协同推动数字经济发展的机制研究——以新加坡为例.....	58
<i>张祎鑫</i> . 翻译转换理论视角下环境科学文本翻译实践分析.....	60
СЕКЦІЯ II. ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ В УМОВАХ СУЧАСНОГО ПОЛІКУЛЬТУРНОГО ПРОСТОРУ	61
<i>Avsheniuk Nataliia</i> . Benefits And Challenges of Using Chatgpt in English Language Learning by Higher Education Students: Ukrainian Context.....	61
<i>Ван Ченьсі</i> . Виховання підлітків засобами народного музичного мистецтва Китаю.....	64
<i>陈丽, 康晓芸</i> . 文学作品的地域文化表现——以《金上京史话》为例.....	67
<i>Glushchenko Volodymyr</i> . Tocharians and Their Languages: Linguohistoriographic Aspect.....	68
<i>Гуданич Наталія</i> . Педагогічний хакатон як засіб розвитку ініціативності суб'єктів освітнього процесу.....	72
<i>Kurasova Nataliya, Andrushchenko Anna</i> . The Role of Journalists in Shaping Public Opinion During Crisis Situations.....	76
<i>Лі Сюелу, Хуан Юйцзе</i> . Мультимодальні стратегії у навчанні східних мов як інструмент формування міжкультурної компетенції.....	79
<i>Li Shangyu</i> . Analysis of Chinese Female Discourse Power Changes in The Woman Warrior.....	81
<i>Liu Jiaxin</i> . Pragmatic Analysis of University Students’ Wechat Nicknames.....	82

References:

1. Even-Zohar, I. (1990). The Position of Translated Literature within the Literary Polysystem. *Poetics Today*, 11(1).
2. Faulkner, W. (1992). *The sound and the fury*. New York: Modern Liberty.
3. Noel, P. (2007). 编. 《喧哗与骚动》新论. 北京: 北京大学出版社.
4. 李文俊. (2007). 喧哗与骚动. 上海: 译文出版社.
5. 闫艳珍. (2013). 从多元系统理论看李文俊译《喧哗与骚动》.

Любимова Світлана

доктор філологічних наук, доцент,

доцент кафедри перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики

Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.

Д. Ушинського»

ПЕРЕКЛАД У СВІТЛІ КОМУНІКАТИВНО-КОГНІТИВНОЇ ПАРАДИГМИ ЛІНГВІСТИКИ

Ключові слова: когнітивно-комунікативна парадигма, інтенціонально-стратегічна програма перекладу, інформативність, інтерактивність, культура.

В епоху глобалізації, культурної інтеграції, стрімкого розвитку цифрових технологій переклад стає більш значимим у світі, оскільки забезпечує взаєморозуміння між народами. Це спонукає перекладознавців до пошуку нових підходів до вивчення процесу перекладу і вдосконалення його результату.

У центрі уваги дослідників – перекладач, який знаходиться на перетині мов і культур та забезпечує їх взаємодію. Перекладацьке пізнання можна з’ясувати лише у динаміці поведінки людей, які взаємодіють з навколишнім середовищем, беручи участь в опосередкованих комунікативних подіях [7]. Як мисленнєво-мовленнєва діяльність процес перекладу вивчається у когнітивно-комунікативній парадигмі [1; 3; 6; 7], в аспекті якої переклад визнається механізмом впорядкування нерівноважної системи комунікації між перекладачем і адресатом.

Провідним положенням когнітивно-комунікативних досліджень у лінгвістиці є визнання того, що світ не відображається, а інтерпретується; людина не просто сприймає світ, вона його конструює [4]. Конструювання смислу в процесі перекладу відбувається через інтегрування інформації іншомовного тексту у цілісну картину світу перекладача. Внаслідок чого породжується комунікативно актуальний смисл, який репрезентується через зміст одиниць

мови перекладу і набуває матеріального оформлення для передачі цільовій аудиторії, яка, у свою чергу, має стати “співтворцем” нового комунікативного смислу [1].

Враховуючи когнітивний чинник перекладу, тобто концептуальну проєкцію цільового тексту і уявлення перекладача про картину світу цільової аудиторії, та комунікативний чинник, тобто інтенцію вихідного тексту і комунікативно-прагматичні характеристики аудиторії, перекладач виробляє програму перекладу [1, с.14]. Оптимальною визнається інтенціонально-стратегічна програма перекладу, яка ґрунтується на принципах інформативності, інтерактивності та культури [3].

Принцип інтерактивності базується на комунікативно-функціональній чи динамічній еквівалентності у термінах Юджина Найди [5]. Цей принцип мотивує перекладацькі трансформації для досягнення відповідності емоційного впливу тексту перекладу на реципієнтів. Однак, перекладач може лише припускати вплив тексту оригіналу на реального адресата [3]. Як медіатор між автором тексту та адресатом перекладу, перекладач є учасником комунікації, тому, окрім комунікативної інтенції автора, у перекладеному тексті є власна комунікативна інтенція перекладача. Відповідно до цього погляду переклад розуміється як комунікативна інтеракція в ході якої відбувається трансформації у системі смислів вихідного тексту для найефективнішого сприйняття цільовою аудиторією в певній ситуації [2].

Принцип інформативності передбачає відображення в перекладацькому тексті різного типу смислів. Сфера смислу формується у свідомості тому стратегія інформативності враховує не тільки специфіку мовної маніфестації смислу, а й механізми його формування у свідомості, що вивчаються у психолінгвістиці і когнітивній лінгвістиці. Розуміння смислу ґрунтується на контекстуальній інтерпретації власних моделей мислення адресата, тому перекладачі не відтворюють, вони пропонують можливості для нового конструювання значення [6].

Інтерпретація базується на структурах людського досвіду, які відіграють

роль орієнтирів для розуміння тексту. До таких належать концепти, які визнані ментальними структурами свідомості, що містять різносубстратну сукупність інформації про навколишній чи вигаданий світ, і стереотипи, що представляють емоційний і оцінний компоненти знання про соціальні групи, індивідів і соціокультурні явища. Найяскравіше концепти і стереотипи мовної картина світу виражаються у лексичному й фразеологічному фондах, адже, ці одиниці мови відображають історію і культуру народу. Специфіка членування та ієрархізації дійсності та внутрішнього рефлексивного досвіду, яка фіксована у мовах і текстах оригіналу і перекладу, вимагає від перекладача знання категоризації, особливостей сприйняття простору і часу, кольору, руху та інших категорій, що фіксовані у мові оригіналу. Інтерпретація концептів і стереотипів здійснюється з урахуванням емоційного і перцептивного навантаження категорій культури.

Принцип культури вимагає від перекладача знання кінесики, тобто особливостей рухів, жестів, міміки; етикетності, що співвідносить або компенсує відмінності етикетних маркерів двох культур; стереотипізації, що враховує специфіку еталонів культури; символізації, що спирається на відмінність культурних знаків-символів; алюзивності, тобто аналогій чи натяків на історичні, міфологічні, літературні, політичні чи побутові факти, що використовуються у текстах.

У контексті когнітивно-комунікативної парадигми перекладач стає не просто посередником між різними народами, а й дослідником, який збирає інформацію про культурні і соціальні реалії, знаходить нові засоби вдосконалення процесу перекладу і розроблює нові стратегії перекладу. Розуміння когнітивних процесів перекладацької діяльності є необхідною передумовою для пояснення багатьох практичних завдань перекладу, оскільки ці завдання ґрунтуються на мисленні та компетентності перекладачів.

Література

1. Андрієнко, Т. П. (2014). Переклад як когнітивно-комунікативна діяльність. *Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя. Серія: Філологічні науки*, 3, 13–17.
2. Андрієнко, Т. П. (2016). Інтеракційна модель перекладу. *Гуманітарна освіта в технічних вищих навчальних закладах*. *Мовознавство. Перекладознавство*, 34, 6–16.
3. Селіванова, О. О. (2018). Стратегічна програма перекладу в синергетичній парадигмі.

Актуальні проблеми сучасного перекладознавства: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції, 30 травня 2018 року, Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького, 6–9.

4. Шевченко, І. С. (2006). Дискурс і когнітивно-комунікативна парадигма лінгвістики. У У.О. Тараненко, *Мова. Людина. Світ. До 70-річчя проф. М. Кочергана*, (148–156). Київ: Видавничий центр КНЛУ.

5. Nida, E. A. (1998). *Language, culture and translation*. Inner Mongolia. University Press.

6. Risku, H. (2013). Cognitive Approaches to Translation. In Carol A. Chapellen (ed.) *The Encyclopedia of Applied Linguistics*. Blackwell Publishing Ltd. DOI: 10.1002/9781405198431.wbeal0145

7. Xiao, K. & Muñoz, R. (2020). Cognitive Translation Studies: Models and methods at the cutting edge. *Linguistica Antverpiensia, New Series: Themes in Translation Studies*, 19, 1–24.

Моргун Олександра

*доктор філософії, начальник відділу міжнародних зв'язків, асистента кафедри перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»
Одеса, Україна*

ЛІНГВОКУЛЬТУРНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ У КИТАЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ: ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТОК У СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Ключові слова: лінгвокультурна компетентність, викладання, компетентнісний підхід, майбутніх перекладачів китайської мови.

Глобалізація та розширення українсько-китайських зв'язків підвищують попит на фахівців з перекладу, здатних бути ефективними посередниками між різними мовами і культурами. Сучасні дослідження вказують, що перекладач повинен передавати не лише зміст, але й культурний контекст повідомлення. Відтак, **лінгвокультурна компетентність** – інтегрована здатність оперувати мовними та культурними знаннями – стає однією з ключових складових професійної підготовки перекладачів китайської мови. Лінгвокультурна компетентність належить до базового спектра перекладацьких компетентностей, необхідних для успішного навчання і подальшої діяльності. Вона формується під час професійної підготовки шляхом засвоєння системи знань, умінь і досвіду та здатності застосовувати їх на практиці. Для перекладача з китайської мови така компетентність особливо актуальна через значні відмінності мовно-культурних систем Китаю та України (писемність, історико-філософський фон, реалії тощо).

Метою дослідження є окреслення методичних засад формування

Наукове видання

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОЛОГІЇ І ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ
ФАХІВЦІВ У ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРІ**

Підписано до друку з оригінал-макета 29.05.2025.

Формат 60×84 1

/16. Папір офсетний. Гарнітура Times.

Обл.-вид. арк. 6,04. Ум. друк. арк. 147.

Тираж 300 прим.

Різографія.

Видавництво «Харбінський інженерний університет»
м. Харбін, вул. Наньтон, 145-1, район Наньган, 150001, КНР